

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3142/2018
01.07.2020. године
Београд

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Јелене Боровац и Драгане Маринковић, чланова већа, у парници тужиоца ProCredit Bank АД Нови Београд, коју заступа пуномоћник Немања Алексић адвокат из ..., против туженог АА из ..., кога заступа пуномоћник Бранка Лекић Врзић адвокат из ..., ради дуга, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2032/17 од 11.12.2017. године, у седници одржаној 01.07.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2032/17 од 11.12.2017. године и предмет враћа истом суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Аранђеловцу П 1403/16 од 24.03.2017. године, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев, тако да остају у целини на снази решења о извршењу Основног суда у Аранђеловцу Ив 337/14 од 01.08.2014. године и Ив 338/14 од 01.08.2014. године, у делу којим је тужени обавезан да намири потраживање, као основан. Другим ставом изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 343.150,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2032/17 од 11.12.2017. године, ставом првим изреке укинута је првостепена пресуда и пресуђено у тачки један, тако што се укидају решења о извршењу Основног суда у Аранђеловцу Ив 337/14 од 01.08.2014. године и решење Ив 338/14 од 01.08.2014. године у делу којим је тужени обавезан да тужиоцу исплати потраживање у износу од 2.797.368,07 динара. У тачки два обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 279.000 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, са позивом на потребу уједначавања судске праксе и новог тумачења права.

Врховни касациони суд је оценио да је ревизија дозвољена по члану 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 55/14), испитао је побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је са „Промтел“ ДОО Аранђеловац закључио уговор о кредиту на износ од 3.000.000,00 динара са роком отплате 12 месеци, којим се корисник кредита обавезао да тужиоцу по основу уговора о кредиту плати камату по номиналној каматној стопи која се одређује на основу тромесечног белибора, што представља референтну каматну стопу за динарска средства понуђена од стране банака, Панела на српском међубанкарском тржишту, увећаног за маржу од 4% на годишењем нивоу почев од дана исплате кредита кориснику и то на неплаћени део главнице. Ради обезбеђења потраживања по овом уговору, тужилац је са туженим закључио уговор о јемству 14.05.2012. године, којим се тужени обавезао као јемац – платац, да одговара за обавезе корисника кредита које су предвиђене уговором о кредиту, а као менични дужник, тужени је 14.05.2012. године потписао меницу ради обезбеђења уговора о јемству који је везан за уговор о кредиту. Поред тога, тужилац је са наведеним Привредним друштвом закључио и уговор о дозвољеном прекорачењу по текућем рачуну на износ од 1.700.000,00 динара, с тим да има право да га користи у периоду од дана закључења уговора па наредних 12 месеци, са каматом по номиналној каматној стопи од 2,1 % на месечном нивоу, на искоришћени део средстава дозвољеног прекорачења, а ова камата се има обрачунавати дневно и узимана је као основица за обрачун дневног салда – стања искоришћених средстава дозвољеног прекорачења и иста је наплаћивана задужењем рачуна привредног друштва једном месечно и то задњег дана у месецу. Ради обезбеђења потраживања по основу наведеног уговора, тужилац је са туженим закључио уговор о јемству 16.10.2012. године, којим се тужени обавезао као јемац – платац да одговара за обавезе Привредног друштва које су предвиђене наведеним уговором, а 16.10.2012. године тужени је као јемац платац и менични дужник потписао меницу ради обезбеђења уговора о јемству који је везан за наведени уговор о дозвољеном прекорачењу по текућем рачуну. Висина потраживања тужиоца је утврђена применом правила о терету доказивања, с обзиром да је тужени оспорио висину потраживања тужиоца и предложио вештачење од стране вештака економско-финансијске струке, али до закључења главне расправе није предујмио трошкове вештачења.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом члана 1004. став 3. у вези са чланом 277. Закона о облигационим односима, а на основу одредаба члана 460. став 4. ЗПП, одлучио да остају у целини на снази оба решења о извршењу у делу којим је тужени обавезан да намири потраживање.

Другостепени суд је по одржаној расправи, укинуо првостепену пресуду и пресудио, тако што је укинуо оба решења о извршењу Основног суда у Аранђеловцу Ив 337/14 од 01.08.2014. године и Ив 338/14 од 01.08.2014. године у делу којим је тужени обавезан да тужиоцу исплати потраживање у износу од 2.797.368,07 динара, налазећи да тужилац на коме је био терет доказивања није доказао висину дуга, коју је тужени у поступку оспоравао, с обзиром да је приложио исправе које нису у

потпуности састављене на српском језику, из којих се не може утврдити висина дуга. Осим тога по налажењу другостепеног суда тужилац, као менични поверилац је пропустио да у смислу члана 37. став 1. Закона о меници, поднесе меницу на исплату у року прописаном наведеном одредбом, већ је поднео предлог за извршење, па како је тужени споредни дужник у предметном меничном спору, то је тужбени захтев за исплату меничног дуга у односу на туженог неоснован.

По оцени Врховног касационог суда, основано се ревизијом тужиоца указује на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 460. став 4. и 355. став 3. ЗПП, учињену у поступку пред другостепеним судом. Поред тога, изнето становиште другостепеног суда засновано је на погрешној примени материјалног права, због чега чињенично стање није потпуно утврђено.

У конкретном случају тужилац је као извршни поверилац поднео два предлога за извршење на основу веродостојне исправе – менице дана 01.08.2014. године, првостепеном суду који је донео решење о извршењу у предмету Ив 337/14 од 01.08.2014. године, ради наплате дуга у износу од 2.797.368,07 динара са каматом, као и решење о извршењу у предмету Ив 338/14 од 01.08.2014. године, ради наплате дуга у износу од 1.868.879,31 динар. Како је тужени као извршни дужник поднео приговоре против оба решења о извршењу, првостепени суд је решењима Ив 337/14 од 19.08.2014. године и Ив 338/14 од 15.09.2014. године, усвојио приговоре извршног дужника и ставио ван снаге решења о извршењу у делу којим је одређено извршење, с тим да се поступак настави по правилима поступка поводом приговора против платног налога. У предмету првостепеног суда П 532/14, решењем које је објављено на расправи 13.03.2015. године, одлучено је да се обе парнице споје ради једновременог пресуђења, односно да се предмету П 532/14 споји предмет П 594/14. Тужилац је свој захтев за исплату наведених новчаних износа засновао на чињеницама да је са туженим закључио уговоре о јемству, везане за уговор о кредиту који је закључен са „Промтел“ ДОО Аранђеловац, као корисником кредита и уговор о дозвољеном прекорачењу по текућем рачуну који је такође закључен са „Промтел“ ДОО Аранђеловац, на основу којих (уговори о јемству) се тужени као јемац платац обавезао и као менични дужник потписао менице ради обезбеђења уговора о јемству и то меницу ... са калузулом без протеста издату 14.05.2012. године и меницу ... са клаузулом без протеста издату 16.10.2012. године.

Побијаном пресудом другостепеног суда, укинута су оба решења о извршењу Ив 337/14 од 01.08.2014. године и Ив 338/14 од 01.08.2014. године у делу којим је тужени обавезан да тужиоцу исплати потраживање у износу од 2.797.368,07 динара. Одлучујући на изложен начин другостепени суд је учинио наведену битну повреду поступка, која је била од утицаја на законитост и правилност побијане пресуде. Како у одлуци о главној ствари у овој врсти поступка (члан 460. став 4. ЗПП) суд одлучује да ли платни налог у целини или делимично остаје на снази или се укида, а изрека пресуде мора да садржи одлуку суда о усвајању или одбијању захтева који се тичу главне ствари и споредних тражења (члан 355. став 3. ЗПП), то је у изреци побијане пресуде, поред одлуке да се решења о извршењу укидају (само у односу на један новчани износ, док износ од 1.868.879,31 динар, који је такође предмет ове парнице није наведен), изостала одлука о главној ствари (одлука суда о усвајању или одбијању захтева).

Одредбом члана 37. став 1. Закона о меници прописано је да се меница платива на одређени дан или на одређено време после дана издавања или виђења, мора поднети на исплату било на сам дан плаћања, било једног од два радна дана који долазе одмах за њим. По члану 52. став 1. тачка 3. и став 2. са протеком рокова за подношења на исплату менице која садржи одредбу „без трошкова“ ималац менице губи своја права против индосанта, трасанта и против осталих обвезника, изузев акцептанта. Одредбом члана 110. став 1. Закона о меници, прописано је да издавалац сопствене менице одговара онако како одговара акцептант трасиране менице.

Из садржине наведених одредаба Закона о меници, произилази да ималац менице (ремитент) има право да захтева исплату, као и право на непосредну тужбу из члана 27. Закона о меници од акцептанта (то је лице које је у меници означено као онај који треба да плати меничну суму – трасат, а које је признало меничну обавезу сходно члану 24. Закона о меници). Међутим, како издавалац сопствене менице одговара као акцептант трасиране менице, то исто правило (да ималац менице има право да захтева исплату као и право на непосредну тужбу из члана 27. Закона о меници) важи и за издаваоца сопствене менице. Дакле за очување права из менице, међу којима је и право на наплату меничне суме на основу судске одлуке, није потребно подизање протеста у случају када је дужник (тужени) акцептант или издавалац сопствене менице. Разлике наведених форми меница (трасиране и сопствене менице) огледају се у следећем: код трасиране менице, издавалац менице (трасант) даје налог другом лицу (трасату – по правилу свом дужнику), да меницу плати трећем лицу (ремитенту – по правилу повериоцу), док се код сопствене менице обавезује само њен издавалац (трасант) да ће он меницу платити означеном лицу (ремитенту), па се у том смислу таква меница не презентира на акцепт, јер је издавалац менице (трасант) истовремено и трасат.

У контексту наведеног материјалног права, основани су ревизијски наводи да се обавеза презентирања менице на исплату не односи на главног меничног дужника, односно издаваоца сопствене менице, јер издавалац сопствене менице одговара као акцептант (члан 110. став 1. Закона о меници). Другостепени суд није утврђивао чињенице о садржини и форми издатих меница у смислу претходно наведених одредаба Закона о меници. Наиме, из писмених доказа који се налазе у списима произилази да је тужени као јемац – платац закључио два уговора о јемству са тужиоцем (од 14.05.2012. и 16.10.2012. године) којима је у члану 3. констатовано да јемац предаје повериоцу једну сопствену бланко меницу са клаузулом „без протеста“ као средство обезбеђења испуњења обавезе по тим уговорима. Тужени је као менични дужник потписао менице ... са калузулом без протеста, издату 14.05.2012. године и меницу ... са клаузулом без протеста, издату 16.10.2012. године.

Имајући у виду наведено, због погрешне примене материјалног права чињенично стање није потпуно утврђено, ни у погледу висине дуга у конкретном случају, с обзиром да тужени није оспоравао постојање дуга али је оспоравао висину новчаног потраживања. Осим тога, менична обавеза јесте апстрактна обавеза, али то правило не важи уколико се ималац менице налази у положају непосредне уговорне странке са потписником менице од кога захтева наплату, што су у конкретном случају уговори о јемству, па овде нису искључени приговори који проистичу из основног правног посла између странака сходно одредбама члана 16. Закона о меници.

На основу чланова 415. став 1. и 416. став 2. ЗПП Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

У поновном поступку другостепени суд ће имајући изложено у виду, након оцене изведених доказа и жалбених навода туженог, правилном применом материјалног права, као и процесног права донети закониту одлуку.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с .р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић